

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Sosyal Uyum ve T.C. Vatandaşlığına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Mersin Örneği

Mehmet GÜNGÖR^{*1} & Melek AÇIKYER²

Gönderilme Tarihi: **07 Haziran 2023**
DOI: 10.38015/sbyy.1310538

Kabul Tarihi: **20 Haziran 2023**

Öz:

2011 yılının Mart ayında başlayan Suriye'deki iç karışıklıklar sebebiyle, birçok Suriye vatandaşı ülkemize sığınmak zorunda kalmıştır. Türkiye bu sığınmacıları "Açık Kapı" politikası uygulayarak, geçici koruma kapsamında ülkeye kabul etmiştir. İlk yıllarda savaş mağdurundan kalıcılığa doğru ilerleyen göçmen kabulü son yıllarda yabancı düşmanlığına dönüşen toplumsal bir sorun olmuştur. Göçmenlerin toplumsal uyum konusundaki isteksizliği ve Türk toplumundaki göçmenlere ilişkin hoşnutsuzluk, yetkililer tarafından vatandaşlığı kabul kolaylaştırılarak çözülmeye çalışılmıştır. Yaşanan bu durum Mersin'de geçici koruma altında yaşayan Suriyelilerin sosyal uyum ve T.C. vatandaşlığına ilişkin görüşlerini araştırmanın nedenini de oluşturmaktadır. Çalışma, göçten en fazla etkilenen illerin başındaki Mersin ilinin Mezitli ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne göre geçici koruma altındaki Suriyeli sayısı 26.05.2022 tarihi itibarıyla 3.763.652 olup Mersin'de ise bu rakam, 26 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla 243.411, Mersin'in yerel yöneticilerine göre ise bu rakam 500.000 i aşmıştır. Bu çalışmada Mersin ili Mezitli ilçesinde yaşayan, geçici koruma kapsamındaki Suriyeli bireylerin uyum sorunlarını ve T.C. vatandaşlığı ilgili görüşlerini ve Türk vatandaşlığını tercih etme nedenlerinin tespiti amaçlanmıştır. Bunun için çalışmada nitel bir araştırma yöntemi olan Fenomenoloji (olgubilim) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada görüşme formu kullanılmış olup, ortak deneyimlere sahip, farklı demografik özellikteki 15 Suriyeli bireyle görüşülmüştür. Görüşme soruları yarı yapılandırılmış olarak hazırlanmış olup, çalışma sonunda değerlendirme yapılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli mülteciler, geçici koruma, sosyal uyum, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı, Mersin.

Abstract:

Due to the internal turmoil in Syria that started in March 2011, many Syrian citizens had to take shelter in our country. Turkey has admitted these refugees to the country under temporary protection by applying an "Open Door" policy. Adoption of immigrants, which progressed from war victims to permanence in the first years, has become a social problem that has turned into xenophobia in recent years. Immigrants' reluctance towards social cohesion and discontent with immigrants in Turkish society have been tried to be

Atf:

Güngör, M., & Açıkyer, M. (2023). Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin sosyal uyum ve T.C. Vatandaşlığına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi: Mersin örneği. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 7(1), 180-194. <https://doi.org/110.38015/sbyy.1310538>

¹Mersin Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0003-4997-276X

²Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0009-0003-1446-2935

*Corresponding Author: megungor06@gmail.com

resolved by the authorities by facilitating naturalization. His situation affected the social cohesion of Syrians living under temporary protection in Mersin and the Turkish Republic. The reason for researching his views on citizenship is also the reason. The study was carried out in the Mezitli district of Mersin, which is one of the provinces most affected by migration. The aim of the study, according to the General Directorate of Migration Management, the number of Syrians under temporary protection is 3.763.652 as of 26.05.2022, while in Mersin this figure is 243.411 as of May 26, 2022, and according to the local administrators of Mersin, this figure has exceeded 500.000. In this study, adaptation problems of Syrian individuals under temporary protection living in Mezitli district of Mersin province and T.R. It is aimed to determine the opinions about citizenship and the reasons for preferring Turkish citizenship. For this, the Phenomenology method, which is a qualitative research method, was used in the study. Interview form was used in the research and 15 Syrian individuals with common experiences and different demographic characteristics were interviewed. Interview questions were prepared as semi-structured, and at the end of the study, evaluation was made and suggestions were presented.

Keywords: Syrian refugees, temporary protection, social cohesion, Turkish citizenship, Mersin.

GİRİŞ

Ülkemiz hem cumhuriyet öncesi dönemde, hem cumhuriyet sonrasında birçok göç hareketine ev sahipliği yapmıştır. Bunun en önemli sebeplerinin başında jeopolitik konumu, sosyal-kültürel ve dinsel yapısı, doğal zenginlikleri sayılabilir. Bu büyük göçlerin çoğunun nedenleri savaş, kıtlık, etnik kökenlerinden ya da inançlarından dolayı yaşam hakkı ve özgürlük ihlalleridir.

Hem bu çalışmanın konusu hem de en son maruz kaldığımız toplu göç dalgası 2011 yılında Suriye’de iç karışıklıklarla başlayan savaş sebebiyle birçok Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmıştır. Bireysel kaçışların dışında 1945, 1951, 1953 ve 1967 yıllarında, sayıları tam olarak bilinmemekle birlikte toplu olarak Suriye’den Türkiye’ye toplu göçler gerçekleşmiştir. Bu yıllarda gelen Suriyeliler genel olarak Hatay, İskenderun ve Adana bölgelerine yerleşmiştir. Ancak 2011’den itibaren gelen Suriyeli sığınmacı sayısı, Türk vatandaşlarının tepkisini çekecek ve endişelendirecek boyutlara ulaşmıştır. Bu sayı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün resmi kayıtlarına göre 2012’de 14.237 olan geçici koruma altındaki Suriyeli sayısı 26.05.2022 tarihi itibarıyla 3.763.652 dir. Ülkelerindeki savaştan kaçıp kapılarımıza dayanan bu sığınmacıları Türkiye, "Açık Kapı" politikası uygulayarak, geçici koruma kapsamında ülkeye kabul etmiştir. Bu kararın alınmasının en büyük sebeplerinin başında Suriye ile olan komşuluk, akrabalık ilişkileri, eskiye dayanan kültürel ve tarihi bağları, ayrıca ortak din bağlılığı sayılabilir. Türkiye bu yoğun sığınma talebi karşısında önlemler alma ihtiyacı duymuş ve çıkardığı kanun ve yönetmeliklerle hem Suriyelileri, hem Türkiye Cumhuriyetini güvence altına almayı hedeflemiştir. 11 Nisan 2014 tarihi itibarıyla tüm hükümleriyle birlikte yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91 inci maddesi, geçici korumayı düzenlemektedir. Buna göre, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen acil ve geçici koruma bulmak amacıyla sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara sağlanabilecek geçici korumayla ilgili tüm iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliğiyle, 28/04/2011 tarihinden itibaren Suriye Arap Cumhuriyetinde meydana gelen olaylar sebebiyle geçici koruma amacıyla Suriye Arap Cumhuriyetinden kitlesel veya bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları ile vatansızlar ve mülteciler uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınmıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, 2022).

Araştırmanın yapıldığı Mersin ilinde Göç İdaresinin resmi kayıtlarına göre 26 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla 243.411 Suriyeli bulunmaktadır (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, (2022), T.C. Mezitli Kaymakamlığı). Bu da toplam nüfusu 2.134.556 olan Mersin'in yüzde 11.40'ını Suriyeliler oluşturuyor anlamına geliyor. Özellikle Akdeniz ve Mezitli ilçelerinde yoğun olarak yaşayan Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler, bazı mahallelerde birçok dükkân açmış ve bir nevi kendi mahallelerini kurmuşlardır. Mezitli Belediyesi'nden alınan verilere göre ilçede 240 yabancı uyruklu esnaf ve sanatkâr bulunmaktadır. Sosyo- kültürel ve ekonomik olarak daha düşük seviyeye sahip Suriyeliler, genel olarak Akdeniz ilçesinde, daha yüksek sosyo-kültürel ve ekonomik seviyeye sahip olan Suriyeliler Mezitli ilçesinde yaşamaktadırlar. İlk başlarda misafir olarak kabul edilen ve “Türk misafirperverliği” ölçüsünde kabul edilen bu durum, yıllar geçmesiyle ve ülkede yaşanan olumsuz durumlar sebebiyle tepki çeker hale gelmiştir. Bu olumsuz durumlar içinde yaşanan kavgalar, kültürel uyumsuzluklar, iş alanlarının ele geçirildiğinin düşünülmesi, konut ve kira fiyatlarının artması sayılabilir. Aslında bu durumların yaşanmasının en büyük sebebi de dil ve uyum sorunlarının çözülmemesi gösterilebilir. Zira birçok Avrupa ülkesine kabul şartı veya kalma şartı olarak dil ve kültürel uyum kursları koyulmuştur. Türkiye uyum adına birçok çalışma ve proje yapmış ancak bu konuda çok başarılı olamamıştır. Özellikle 2014 yılından itibaren yoğun bir şekilde giriş yapıldığını varsayarsak, 8 yıldır ülkemizde yaşayan Suriyelilerin hâlâ dil öğrenmeyen büyük bir çoğunluğunun olması ve kültürel olarak hâlâ uyum sağlayamamaları, bu konuda çok başarılı olamadığımızın kanıtı niteliğindedir. Geçici koruma altına alındığı dönemde “misafir” olarak görülen Suriyeli göçmenlerin “geçiciliği” giderek ortadan kalmış ve kalıcı bir duruma dönüşmüştür. Suriyeli göçmenler Türkiye’de bir yaşam kurmuş, çocukları olmuş ve artık geri dönme fikrinden uzaklaşarak kalıcılığın yollarını aramaya başlamışlardır. Bunun sonucu olarak “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlık” talebi her geçen gün artmıştır. Türkiye’de toplumsal bir sorun olarak artan bu duruma tepki doğal olarak hızla yayılmış olup siyasetçiler bu durumun çözümünü seçim vaatlerinin ilk sırasına koymuşlardır. Geçici koruma kapsamına alınan Suriyelilerin toplumsal uyum ve Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlığına geçme konusundaki düşünceleri ve talepleri nelerdir? Doğuştan ve hak edilmiş bir vatandaşlığı özellikle de dil ve soy birliğine dayanan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçişte ısrarlarının nedeni ve algıları/ düşünceleri araştırmamızın temel çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu durumun sosyal uyumun bir gerekçesi ve yolu olarak görülmesinin Türk toplumuna neler katabilecekleri çözümü için neler yapılabilir konusunda önerilerin neler olabileceğine ilişkin durum saptanmaya çalışılmıştır.

Sosyal Uyum ve Vatandaşlık

Göç, tarih boyunca insanların yeni toplumlara yerleşmek ve hayatlarını sürdürmek için yaptığı önemli bir deneyim olmuştur. Göçmenler, farklı kültürlerin bulunduğu toplumlara zenginlik katmakla birlikte, aynı zamanda toplumsal uyum süreciyle karşılaşılırlar. Toplumsal uyum, göçmenlerin yeni toplumda uyum sağlayabilmeleri, yerel değerleri benimsemeleri ve yeni bir vatandaşlık kimliği kazanmaları anlamına gelir. Göçmenlerin toplumsal uyum süreci, bir dizi zorluklarla dolu olduğu/ olabileceği yadsınamaz bir gerçekliktir. Örneğin, dil bariyerleri, kültürel farklılıklar ve iş bulma zorlukları, toplumsal uyumu güçleştiren en önemli zorluklardır. Bu nedenle, göçmenlerin topluma tam anlamıyla uyum sağlayabilmeleri ve yeni yaşadıkları toplumda başarılı olabilmeleri için desteklenmeleri gerekmektedir.

Göç edildikten sonraki süreç, hem göç eden kişiler hem de yerel toplum açısından bir takım zorluklar ve sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. Bu problemlerin aşılması noktasında gelen

kişilerin topluma uyum sağlaması ve ev sahibi toplumun gelen göçmenleri kabul etmesi önemli bir aşama olarak görülmektedir. Buna ek olarak göçmenlerin geldikleri ülkede hak talep edebilmek ve haklarını güvence altına alabilmek için vatandaşlık alma noktasındaki istekleri de toplumdaki yerini belirlemeye yönelik bir istektir. Fakat vatandaşlık almak bir dizi şartların yerine getirilmesi ile mümkündür. Ülkeye gelen yabancıların hangi sebeple ve nasıl ülkeye girip yerleştiğinden, neden vatandaşlık almak istediğine dair pek çok farklı faktör işin içine girmektedir. Vatandaşlık tanımıyla birtakım haklar ve görevler ifade edilmektedir. Birey ile devlet arasındaki ilişki vatandaşlık statüsü ile temsil edilmektedir. Vatandaşlık yasal bir statüyü ifade ettiği gibi kişiye verilen bir kimlik olarak görülmektedir (Güney & Konak, 2016:119). Kimi durumda bir göç hareketinin sonucu olarak da kabul edilebilen vatandaşlık; siyasi, ekonomik, hukuki ve sosyolojik boyutları olan bir kavramdır. Turner (2011), vatandaşlığın sosyolojik yönünü vurgulayarak vatandaşlığı: “bir kişiyi toplumun yetkin bir parçası olarak tanımlayan ve bunun sonucunda kaynakların kişilere ve sosyal gruplara akışını şekillendiren bir dizi (hukuki, siyasi, ekonomik, kültürel) uygulama” olarak tanımlamıştır. T. H. Marshall ise vatandaşlığı bir topluluğa aidiyet hissetme durumu ile ilişkilendirmiştir (Marshall & Bottomre, 2009; TBMM Araştırma Merkezi, 2011).

Vatandaşlık verilmesi, göçmenlerin toplumsal uyum sürecinin önemli bir adımıdır. Vatandaşlık, bir göçmenin yeni ülkenin yasalarına uygun olarak hak ve sorumluluklarını kabul ettiği resmi bir statüdür. Vatandaşlık, göçmenlere sosyal, ekonomik ve siyasi haklar sağlayarak toplumun bir parçası olmalarını sağlar. Aynı zamanda vatandaşlık, göçmenlerin kimliklerini yeni ülkeleriyle bütünleştirmelerine ve yerel toplumda aktif bir rol üstlenmelerine olanak tanır.

Ancak, vatandaşlık verilmesi süreci de kendi zorluklarını içermektedir. Göçmenler, dil becerilerini geliştirmek, uyum kurslarına katılmak ve uygun belgeleri tamamlamak gibi belirli şartları yerine getirmek zorundadır. Bu süreç, göçmenlerin yerel yasalara ve kültürel normlara uyum sağlamalarını teşvik ederken, aynı zamanda toplumun da göçmenleri kabul etme ve uyum sürecine katkıda bulunmasını gerektirir. Göçmenlerin toplumsal uyum süreci ve vatandaşlık verilmesi, hem göçmenler hem de ev sahibi toplumlar için önemli fırsatlar ve zorluklar sunmaktadır. Bu süreç, birlikte yaşama ve farklı kültürler arasında anlayış ve işbirliği geliştirme potansiyeli taşır. Ancak, uyum süreci desteklenmediğinde veya göçmenlere eşit fırsatlar sağlanmadığında, toplumlar arasında ayrılıklar ve sosyal gerilimler ortaya çıkabilir.

Suriye’deki iç karışıklıkların başlamasıyla Türkiye’ye gelen sığınmacılar, özellikle 2014 yılında çıkarılan yasa ile birlikte birçok uyum programına dâhil edilmişlerdir. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan programların dışında birçok dernek ve uluslararası örgüt de uyum sürecine maddi destek/ katkı sağlamıştır. Avrupa Birliği (AB) ve Birleşmiş Milletler özellikle maddi destek sağlarken, bazı sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları sosyal destek çalışmalarını yürütmektedir.

Mersin ilinde de Kızılay Toplum Merkezi, GOAL Derneği, Hayata Destek Derneği sosyal destek veren başlıca sivil toplum kuruluşlarıdır. Kızılay; geçici koruma altındaki Suriyelilere, psiko-sosyal destek, sosyo-ekonomik güçlendirme (dil kursları, mesleki eğitim kursları, girişimcilik destek programı, istihdama yönlendirme), koruma kapsamında medikal malzeme desteği, anne-çocuk sağlığı, aile bağlarının yeniden tesisi (ABYT), hukuki danışmanlık gibi hizmetler sunmaktadır. Sağlık hizmetleri konusunda da geçici koruma belgesine sahip Suriyeliler, sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedir. Ayrıca Mezitli ilçesinde bulunan Göçmen Sağlığı Merkezi’nden de faydalanılmaktadır.

Eğitim alanında; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ve bütçesinin tamamı Avrupa Birliği tarafından “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRIT) anlaşması çerçevesinde, doğrudan hibe yoluyla karşılanan; “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PİKTES)”, geçici koruma altındaki çocukların, Türkiye’deki eğitimlerine katkıda bulunmak amacıyla 2016 yılında başlamıştır. Halen 26 ilde devam eden projede Mersin ili de yer almaktadır. Projenin amaçları, geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların Türkiye’deki eğitime erişimine katkı sağlamak ve çocukların kaliteli eğitime erişebilmeleri için Türk eğitim sistemine entegrasyonundaki çabalarında Milli Eğitim Bakanlığını desteklemektir.

Ülkemizde ise 1982 Anayasasının 66. Maddesinde Türk vatandaşlığına ilişkin şu ibareler yer almaktadır: “Türk Devleti’ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk’tür. Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türk’tür. Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hallerde kaybedilir” (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Madde 66). Yine anayasada “Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak millî kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu” belirtilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası). Türk vatandaşı olmak birtakım şartlar altında sonradan gerçekleşebilir de kan bağı ve toprak esası şartının aynı anda sağlanması gerekmektedir. Buna göre anne ya da babanın Türk olmasına ek bir de Türkiye topraklarında doğmuş olma şartı söz konusudur. Bu nedenle Suriyelilerin Türkiye’de doğan çocukları vatandaşlığa alınmamaktadır. Ayrıca Türk vatandaşlığına başvuru yapabilmek için 5 yılı aşkın sürede Türkiye’de ikamet etmiş olma şartı da bulunmaktadır (Gülyaşar, 2017). Geçici Koruma Yönetmeliği’nde ise geçici koruma kimlik belgesi verilen kişilere ikamet izni verilmediği bununla birlikte uzun süreli ikamet iznine geçiş hakkının da verilmediği ayrıca belirtilmiş ve bundan dolayı geçici koruma kimlik belgesinin sahibine Türk vatandaşlığına başvuru hakkı sağlamayacağı ifade edilmiştir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2017). Bu bağlamda geçici koruma statüsünde olan Suriyelilerin şu anki yasal durumda vatandaşlık alabilmesi mümkün görünmemektedir. Fakat Suriyeliler özelinde yeni bir yönetmelik yayınlanırsa diğer yabancılara vatandaşlık hakkı sağlandığı gibi geçici koruma statüsü kaldırılarak Suriyelilere de vatandaşlık verilebilir.

Çalışma, vatandaşlık bağlamında ele alındığında ise; İçişleri Bakanlığı tarafından 31 Mart 2022 tarihi itibarıyla 200 bin 950 Suriye uyruklu kişinin Türk vatandaşlığına kabul edildiği açıklanmıştır. Bütün ülkelerin vatandaşlığa kabul için bazı şartları vardır. Sonradan keşfedilen, büyük alanlara sahip Amerika, Kanada, Avustralya gibi ülkeler vatandaşlık kabulünde daha esneklik tanınmaları bizim gibi ülkelere örnek teşkil edemez. Yeni kurulan düzenlerinde insana ihtiyaç duydukları için herkesi kabul politikası yürütebilmektedirler. Ancak bizim gibi hem nüfusu yoğun hem de görece ekonomik bağlamda refaha erişememiş ülkelerde sorun yaratabilmektedir. Avrupa ise, görece çok nitelikli olan eğitim düzeyi yüksek, dil bilen ve çağın mesleklerine sahip olanları kolayca göçmen ve vatandaş olarak kabul etmektedir. Nüfus Müdürlüğü’nden alınan bilgilere göre; sonradan Türk vatandaşlığının kazanılması için, 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 11. maddesi uyarınca Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen yabancılarda;

1. Kendi millî kanununa, vatansız ise 4721 sayılı Türk Medenî Kanununa göre ergin ve ayırt etme gücüne sahip olmak.
2. Başvuru tarihinden geriye doğru Türkiye’de kesintisiz beş yıl ikamet etmiş olmak.
3. Türkiye’de yerleşmeye karar verdiğini; Türkiye’de taşınmaz mal edinmek, iş

kurmak, yatırım yapmak, ticaret ve iş merkezini Türkiye'ye nakletmek, çalışma iznine tabi olarak bir iş yerinde çalışmak ve benzeri davranışlarla teyit etmiş olmak veya Türk vatandaşı ile evlenmek, ailece müracaat etmek, daha önce Türk vatandaşlığını kazanmış olan ana, baba, kardeş ya da çocuk sahibi olmak veya eğitimini Türkiye'de tamamlamak.

4. Genel sağlık bakımından tehlike teşkil eden bir hastalığı bulunmamak.
5. Toplum içinde birlikte yaşamanın gerektirdiği sorumluluk duygusu ile davranarak iyi ahlak sahibi olduğunu göstermek, davranışları ile çevresine güven vermek, toplumca hoş karşılanmayan ve toplum değerlerine aykırı kötü alışkanlığı bulunmamak.
6. Toplumsal yaşama uyum sağlayabilecek düzeyde Türkçe konuşabilmek.
7. Türkiye'de kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu kimselerin geçimini sağlayacak gelire veya mesleğe sahip olmak
8. Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak, şartları aranır.

Göçmen olarak Türk vatandaşlığının kazanılması için; 5543 sayılı İskân Kanununa göre işlemleri tamamlanarak göçmen olarak kabul edilen kişilerin vatandaşlık dosyası il göç idaresi müdürlüğüne düzenlenir ve Bakanlığa gönderilir. Türk vatandaşlığını kazanmak üzere Bakanlığa gönderilen yabancıнын dosyası incelenir ve kişinin Türk vatandaşlığını kazanması için Bakanlar Kuruluna teklifte bulunulur. Bakanlar Kurulu kararı ile Türk vatandaşlığı kazanılabilir. 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 12. maddesi uyarınca: Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla Bakanlığın teklifi, Bakanlar Kurulunun kararı ile aşağıda belirtilen yabancılar Türk vatandaşlığını kazanabilirler. Peki, vatandaşlığa nasıl bakmalıyız? Hukuk ve siyaset kuramlarında bireyin devlete karşı yükümlülüklerini ve özgürlüklerini tanımlayan vatandaşlık kavramı sosyolojide bir toplumun “tam üye” si olmayı ifade eden ve bu anlamda “statü” ye gönderme yapan bir kavramdır (Marshall ve Bottomore, 2009). Suriyelilerin vatandaşlık taleplerin altında Marshall’ ın belirttiği haklara sahip olma yatıyor aslında. Görüşmemizde Suriyelilerin vatandaşlık taleplerini de inceleyeceğiz.

YÖNTEM

Araştırmada nitel bir araştırma yöntemi olan Fenomenoloji (Olgubilim) Yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi farklı nitel veri oluşturma yöntemlerinin kullanıldığı, bakış açılarının, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Nitel araştırma yöntemlerinin içine; anlatı araştırması, kuram oluşturma, etnografik araştırma, tarihi araştırma, durum çalışması, eylem araştırması ve fenomenoloji gibi birçok araştırma yöntemleri girmektedir. Özellikle nitel araştırma yöntemleri içinde etnografi, kuram oluşturma gibi daha çok zaman, deneyim isteyen nitel araştırma yaklaşımlarına göre fenomenolojik yaklaşım araştırmacılar tarafından daha uygulanabilir olarak nitelendirilmektedir (Cresswell, 2013). Genel bir ifadeyle fenomen; duyularla algılanabilen ve görünen nesnelere ifade eder. Fenomenolojik araştırma için fenomen üzerine gerçekleştirilen sorgulama ve araştırma çabasıdır denilebilir. Miller (2003) fenomenolojik araştırmayı; yaşamış bir deneyimi değerlendirmeye odaklanan bir çözümleme biçimidir, diye ifade etmiştir. Fenomenolojik araştırma, öncelikli olarak olgunun altında yatan ortak anlamları keşfetmek için bireyler tarafından deneyimlenmiş dünyayı tanımlamaya ve yaşanmış deneyimlerin özünü açıklamaya çalışmaktır (Rose, vd., 1995). Kişi ya da kişilerin bir olguya ilişkin yaşadıkları deneyim olarak nitelendirilen olgubilim çalışmalarında deneyimlemenin önemli olduğu bilinmektedir. Araştırmada Mersin ilinin Mezitli ilçesinde yaşayan ve henüz Türk vatandaşlığı

almayan, geçici koruma altındaki Suriyeli bireylerle görüşülmüştür. Amaç, ortak özelliklere sahip bu kişilerin entegrasyon sorunları ve Türk vatandaşlığı ile ilgili görüşlerini değerlendirip, analiz etmektir. Araştırmadaki veriler, nitel bir veri toplama yöntemi olan, görüşme yöntemi ile yapılmıştır. Görüşmeler yüz yüze yapılmış olup, yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin avantajları; analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkânı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlamasıdır. Dezavantajları ise; kontrolün kaybedilmesi, önemsiz konularda fazla zaman harcanması, görüşme yapılanlara belli standartlarda yaklaşılmadığından güvenilirliğin azalmasıdır.

Araştırmada yapılan görüşmelerde tanıdık veya kısmen tanışılan kişilerle görüşmeler daha açık ve kolay olmasına rağmen, hiç tanışılmayan kişilerle daha zor ve kısıtlı olmuştur. Bunun en büyük sebebinin güven olduğu belirtilebilir. Zira görüşülen kişilerin hâlâ güven sorunu yaşadıkları ve kullandıkları cümlelerin onları zan altında bırakmasından korktukları tespit edilmiştir. İsimlerinin alınmadığı, bu görüşmelerin yalnızca görüşlerini almak için yapıldığı söylendiğinde ve empati kurulduğunda rahatlamaları, görüşme yönteminin olumsuz yanlarından biriydi. Ancak bu verilerin anket yoluyla bu kadar açık ve anlaşılabilir olarak toplanması da imkânsızdı.

Tablo 1. Görüşülen Suriyelilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Medeni Durum	Geldiği Yıl	Suriye'deki İş	Türkiye'deki İş
K1	Erkek	57	Doktora	Evli	2014	Dr. Mühendis	Öğretmen İnternet üzerinden ders veriyor.
K2	Erkek	33	Lisans	Bekâr	2013	Mühendis Bilgisayar (Ticaret)	Ticaret
K3	Kadın	32	Lisans	Evli	2015	Muhasebeci	Çalışmıyor
K4	Kadın	37	Ortaokul	Bekâr	2014	Çalışmıyor	Çalışmıyor
K5	Erkek	36	Ortaokul	Evli	2014	Terzi	Aşçı, Evde yemek yapıp, satıyor
K6	Erkek	29	Lise	Evli	2015	Ticaret	Ticaret
K7	Erkek	24	Üniversite Öğrencisi	Bekâr	2015	Öğrenci	Asansör otomasyon işi
K8	Kadın	36	Ön Lisans	Evli	2014	Öğretmen	Çalışmıyor
K9	Erkek	40	Lisans	Evli	2014	Öğretmen	Öğretmen
K10	Erkek	43	Lisans	Evli	2014	Avukat	Parfümeride Çalışıyor
K11	Kadın	19	Öğrenci	Bekâr	2015	Öğrenci	Öğrenci
K12	Erkek	34	İlkokul	Evli	2014	Lokantacı	Lokantacı
K13	Kadın	37	Lise	Evli	2015	Çalışmıyor	Çalışmıyor
K14	Erkek	34	Lise	Evli	2014	Elektrikçi	Elektrikçi
K15	Erkek	22	İlkokul	Evli	2014	Mobilyacı	Kâğıt Toplayıcı

Katılımcıların özelliklerine bakacak olursak; görüşülen kişilerin 10'u erkek, 5'i kadındır. Yaş grupları; 3 kişi 25 yaş altı, 9 kişi 25-40 yaş arası, 3 kişi de 40 yaş üstüdür. Eğitim durumları; 2 kişi ilkokul mezunu, 2 kişi ortaokul, 3 kişi lise, 1 kişi ön lisans, 4 kişi lisans, 1 kişi doktora mezunu ve 2 kişi üniversite öğrencisi. Medeni durumları 11 kişi evli, 4 kişi bekâr. Suriye'deki iş durumları; 11 kişi çalışıyor, 4 kişi çalışmıyor. Türkiye'de 11 kişi çalışıyor, 4 kişi çalışmıyor. Katılımcılar Türkiye'ye 2013-2015 yılları arasında gelmiş. Katılımcılarla görüşme gönüllük esasına göre yapılmış olup, yüz yüze yapılan bu görüşmeler yazılı olarak kayda alınmıştır.

Türkçe bilmeyen katılımcılarla, tanıdıkları bir tercüman aracılığıyla görüşülmüştür.

Ayrıca, katılımcılar görüşme sonunda, kendilerini anlatabilmenin mutluluğunu belirtmişlerdir.

Katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Kendinizi Türkiye’de misafir olarak görüyor musunuz?
2. Sosyal ve kültürel olarak uyumda (entegrasyon) zorluk yaşıyor musunuz?
3. Suriye’ye dönmek mi, Türkiye’de kalmak mı, üçüncü bir ülkeye gitmek mi istiyorsunuz? *Nedenlerini açıklar mısınız?
4. Türk vatandaşlığı verilmesini istiyor musunuz? Nedenleri nedir?

BULGULAR

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin “Misafirliğe” İlişkin Görüşleri

Katılımcılar genel olarak artık kendilerini Türkiye’de misafir olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Çok uzun zaman önce gelmeleri, çocuklarının okula gitmeleri, kendilerinin çalışmaları gibi sebeplerle kendilerini misafir olarak görmüyorlar. Ayrıca artık Türkiye’de kalmak istemeleri de bu düşüncenin ağırlıkta olmasının en büyük sebebidir. Katılımcıların bazıları, ara sıra misafir gibi hissettiklerini, bunun sebebinin çevresinden aldıkları tepkiler ve davranışlarla ilgili olduğunu belirttiler. Sadece bir katılımcı misafir olduğunu kabul etmiştir.

K1: “Evet, şimdi misafiriz. Suriye’deki düzen değişirse misafirlik bitecek.”

K2: “Her zaman değil. Bazen buradaki insanlar devletten para alıyorsunuz diye eleştirdikleri zaman misafir gibi hissediyorum. Ama ben çalışıyorum, vergimi fazlasıyla ödüyorum. Bazen bana iyi davranıldığında misafir gibi hissetmiyorum. Türklerin bana karşı yaklaşımına göre değişiyor.”

K4: “Hayır. Artık kendi vatanım gibi hissediyorum.”

K7: “Misafir gibi hissetmiyorum. Çünkü burada çok arkadaşım var ve onlar beni misafir gibi hissettirmiyor.”

K9: “Hayır, hissetmiyorum artık. Çünkü çalışıyorum, hayatımı burada kurdum.”

K14: “Misafir olarak görmüyorum artık. Çocuklarım burada okula gidiyor, ben çalışıyorum. Çocuğum hastaydı, tedavisini yaptırdık burada.”

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin “Entegrasyonlarına/ Sosyal Uyumlarına İlişkin Görüşleri

Sosyal ve kültürel olarak uyumda en çok bahsedilen konu dil (Türkçe). Türkçeyi konuşabilen kişiler uyum konusunda hiç sorun yaşamadıklarını belirtirken, dil bilmeyenler ara sıra sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar sağlık, eğitim gibi alanlarda sorun yaşamadıklarını, her türlü imkânlarının olduğunu belirtmiştir. Çoğunluğun uyum sorunu yaşamadıklarını belirtmelerine karşın, genel olarak kendi içlerinde iletişim içinde olmaları da soru işaretleri barındırıyor. Görüşülen kişilere arkadaşınız var mı diye sorulduğunda, öğrenciler hariç,

hiçbirinin Türk arkadaşı yok. Mezitli ilçesinde genel olarak Suriyeli market, berber, kuaför, sağlık merkezi, lokanta gibi her türlü ihtiyaca yönelik dükkân olmasının da etkisinin bunda büyük olduğunu düşünüyorum.

Ayrıca geldikleri yıldan itibaren gerçekleştirilen sosyal uyum çalışmaları ve kursları sayesinde nereye, nasıl, ne zaman başvuracaklarını bilmelerinin de bunda etkisi büyük.

K1: “Dil bilmediğim zaman sıkıntı yaşadım. Ama sonra alıştık. Yıllar geçtikçe alışıyor insan. Burada iş konusunda sıkıntı yaşadım ama en azından ölüm korkusu yok.”

K2: “Sıkıntı yaşamıyorum. Dil öğrenmeden önce uyum daha zordu. Şimdi dil öğrendikten sonra uyum daha kolay. Ama işim dışında buradakilerle çok iletişimim yok. Güven sorunun var. Yanlış bir şey söylemekten, dil konusunda anlaşamamaktan korkuyorum.”

K5: “Sıkıntı yaşamıyorum. Bütün imkânlarım var. Zaten çevremdeki çoğu insan Suriyeli.” K8: “İlk başlarda yaşadım. Şimdi rahatım. Uyum sorunu yaşamıyorum.”

K11: “Uyum sorunu yaşamıyorum. Zaten bir sürü arkadaşım var. Ben de aynıyım.”

K13: “Uyum sorunu yaşamıyorum. Tercüman oluyor genelde her yerde. O yüzden alıştım.”

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Türkiye’de Kalmak, Geri Dönmek ya da Üçüncü Bir Ülkeye Gitmekle İlgili Görüşleri

Bu soruya katılımcılar genel olarak artık Türkiye’de kalmak istediklerine dair cevaplar vermiştir. Stein’e (1981) göre göç edilen ülkeye zaman boyutunda uyum, kalınan süreye bağlı olarak farklılaşmaktadır. İlk birkaç ay kaybedilenlerle yüzleşme ile geçirilirken bir iki yıl içinde kaybedilenleri yeniden elde etme gayreti içine girildiği görülmektedir. Bu süreçte işlerini değiştirmeye, göçmenlerin yoğun olduğu semtlere yerleşmeye başlayan göçmenlerin 4-5 yıl sonra uyum sürecini önemli ölçüde tamamladıkları belirtilmektedir. 10 yılın ardından ise kalıcı yerleşim tamamlanmakta, statü düşüşü istenmemekte ve yeni ülkelerindeki kurumlardan beklentileri artmaktadır (Stein, 1981’den akt. Tunç, 2015). Türkiye’deki geçici koruma altındaki bireylerin en az 6 yıldır burada olduklarını varsayarsak, uyum sağlamaları ve kalıcı olarak burada yaşamak istemeleri normal görünüyor.

Katılımcıların çoğunluğu Suriye’ye gitmeyi tehlikeli buluyor. Ya ölüm, ya hapis korkusu yaşıyorlar. Ayrıca şu anda savaşın devam etmesi, birçoğunun evini, işini kaybetmesi de sebepler arasında sayılıyor. “Savaş biter, yönetim değişirse?” diye sorulduğunda; ülkenin toparlanmasının en 20 yıl süreceğini, tekrar düzen kurmanın neredeyse imkânsız olduğunu söylüyorlar. Savaş biterse giderim diyenler ise, uygun şartlar oluşmadan asla gitmeyeceklerini de ekliyorlar.

K1: “Suriye’de savaş biterse oraya gitmek isterim. Ama şu an savaş bitse bile hiçbir şey kalmadı. Elektrik yok, su yok, evim bombalandı, insanlık yok. En az 20 sene sonra Suriye kendine gelebilir. O yüzden ilk tercihim Türkiye. Olmazsa Almanya’da oğlum var, onun yanına gitmek isteriz. Almanya’da iş imkânım var, burada yok. O yüzden imkân olsa Almanya’ya giderim.”

K3:” Sürekli burada kalmak istiyorum. Suriye bizim için tehlikeli artık.”

K6: “Suriye’ye dönmeyi düşünmüyorum ama vatandaşlık alırsam gidip gelmeyi düşünüyorum. Avrupa’ya gitmeyi hiç düşünmedim.”

K10: “Savaş bitse ve düzen değişse belki dönerim. Ama şu anda çok zor görünüyor. Şimdilik burada kalıcıyız.”

K12: “Suriye’ye dönmemiz çok zor artık. Burada kalmayı düşünüyorum. Şartlar değişirse dönebiliriz tabi.”

K15: “Suriye’ye dönmek isterim ama artık çok zor. Savaş var. Biterse dönmek isterim.”

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin TC Vatandaşlığına İlişkin Görüşleri

Vatandaşlık kavramının, sosyal ve siyasal hakların elde edinildiği sosyolojik bir süreç (Güngör, 2017) olduğunu söyleysek, Suriyeli bireylerin vatandaşlık almak isteme nedenlerinin hak almakla ilgili olmasıyla, doğal bir bağlantısı olduğunu görebiliriz. Vatandaşlık taleplerini tam olarak “vatandaş” olmakla tabi ki bağdaştıramayız. Zira vatandaşlık kavramı daha geniş bir anlama sahiptir. Katılımcıların tamamı vatandaşlık almak istediklerini belirtmişlerdir. Savaş biterse giderim diyen katılımcılar bile vatandaşlık alma konusunda çok istekliydiler.

Vatandaşlık alma isteklerinin en büyük sebebi, gelecek garantilerinin olmaması. Çevrelerinde, haberlerde, sosyal medyada duydukları onları korkutuyor ve savaşın içine girmek istemiyorlar. Her an gönderilir miyiz acaba endişesi yaşamak istemiyorlar. Birçoğu vatandaşlık almayı kolaylaştırır düşüncesiyle, Türkiye’de çok çocuk yapmış. Ayrıca ev alma, kiralama, sigortalı bir işte çalışma, seyahat özgürlüğü ve en önemlisi çocuklarının geleceği için vatandaşlık alıp, kendilerini garantiye almak istiyorlar.

K1: “Evet, istiyorum. Çünkü şimdi yetim gibiyiz. Vatan yok, iş yok. Hepimiz başka yerlerdeyiz. Oğlum Almanya’da, kızım Suudi Arabistan’da, biz buradayız. Çalışmak için vatandaşlık önemli. Türkiye’yi çok seviyoruz. Biz bir ülke gibiyiz. Benim için ortak din olması önemli değil, kültürün ve insanlığın önemi daha fazla.”

K4: “Evet, istiyorum. İlerde çocuklarım daha rahat etsin, iş bulabilsinler diye vatandaşlık istiyorum.”

K7: “Tabi ki istiyorum. Zaten başvurduğum. Daha rahat hareket etmek için, sigortalı olmak için, ev tutma konusunda rahat olmak için istiyorum.”

K9: “Tabi ki istiyorum. Böyle tedirgin oluyoruz. Yarın için garantimiz yok. İş konusunda daha rahat ederim, seyahat ederim, çocuklarımın okulu, geleceği için sıkıntı duymam. Vatandaşlık çok önemli.”

K11: “Evet, isterim alacağım zaten. Ben burada okuyorum, burada çalışacağım.”

K14: “Tabi ki istiyorum. Ben çok uğraştım, bekliyorum zaten. Ailem rahatı için, işim için, geleceğimiz için çok önemli.”

SONUÇ

Türkiye stratejik ve jeopolitik konumundan dolayı yüzyıllardır göç almaktadır. Ancak 2011 yılında meydana gelen Suriye'deki karışıklıklar sonrası oluşan göç dalgası bölgesel olmaktan çıkıp uluslararası bir soruna dönüşürken özellikle ülkemizi sosyal, kültürel ve ekonomik olarak derinden etkilemiştir. Son yıllarda her alanda hissedilen sorunların başında da göçmenlerin vatandaşlığına kabulünün yarattığı ötekileştirme ve sonucundaki yabancı düşmanlığına dönüşmektedir. Göçmenlerin göç edilen ülkelerin sosyal, kültürel yaşamına uyum göstermeleri ve uygun davranılması beklenen ve olması gereken olarak algılanır. Bu uyum sürecinin çok yavaş seyretmesinin yanında, geleneksel yapıya uygun olmayan davranışların özellikle sosyal medya aracılığı ile çok çabuk duyulmasının yarattığı infiale varan tepkiler artmaktadır. Bu durum hem göçmen hakları hem de insan hakları bakımında uygun olmayan görüntülere de yol açmakta ev sahibi ülkelerin uluslararası platformlarda zor durumda kalmasına yol açmaktadır. Her ülke kendi vatandaşlığının ne olduğunu ve vatandaşlığına sonradan kabulünün nasıl olacağına ilişkin yasalara sahiptir. Yasalar ve kurallar çerçevesinde belirlenen bu kabullerin uygulanma biçimlerinde şeffaf olmayan durumlar, istatistiksel veriler yeterli olmadığı durumlar söz konusu olunca ülke yönetimi ile ilgili sıkıntılara da yol açmaktadır. Araştırmamız bu bağlamda göçmenlerin konuyla ilgili duygu düşüncelerinin belirlenmesi ve çözüme katkı sunabileceği bağlamında önemli olmaktadır. Araştırmaya katılanların tamamının vatandaşlık istemesi de, bu tezi doğrular niteliktedir.

Göçmenlerin uyum süreci istenilen ve uluslararası standartlarda sağlanamamış olup ülke içerisindeki huzursuzların da kaynağı bu sürecin iyi yürütülememesidir. Entegrasyon sürecinde göçmen bireyin uyum sağlaması beklenen konular, ülkelerin kendine özgü toplumsal koşullarına ve beklentilerine göre değişebilmekte ise de yasal oturma süresine bağlı vatandaşlığın kazanılmasında genellikle sosyo-ekonomik entegrasyon sürecinin tamamlanmış olması beklenmektedir. Bu kapsamda yeterli düzeyde o ülkenin dilini bilmek, sosyal yardım almıyor olmak, düzenli gelire sahip olmak gibi ortak kriterlerin yanı sıra örneğin, İspanya'da topluma uyum sağlamak ve İspanyol kültürü ve yasaları sınavını geçmek; Danimarka'da toplum ve Danimarka tarihi hakkında bilgi sahibi olmak, vatandaşlık ve tarih sınavını geçmek; Yunanistan'da siyasete aktif katılım sağlayabilecek durumda olmak, son 10 yıldır suça karışmamış olmak; Almanya'da yeterli bir konuta sahip olmak, entegrasyon kursu sertifikasını almış olmak, vatandaşlık testini geçmek; Fransa'da vergilerini düzenli ödüyor olmak ve Fransız kültürüne, toplumuna entegre olmak; İngiltere'de vatandaşlık testi olarak bilinen İngiltere'de Yaşam Testi'ni geçmek; Belçika'da sosyal ve ekonomik uyumu sağlamış olmak ve 400 saat mesleki eğitim almış olmak; Türkiye'de ise, yıllardır burada yaşamış olmalarına rağmen hâlâ göçmenlerin çoğu Türkçe öğrenememiş, gereksinim ya da zorlayıcı bir durumla karşılaşmamışlardır. Özellikle dil bilmek, göç edilen topluma uyum sağlamanın, o toplumun kültürünü, toplumsal yapısını, değerlerini ve normlarını öğrenmenin ve benimsemenin en temel ve en kolay yoludur. Yukarıda da bahsedilen birçok uyum programı yapılmasına karşın aslında sosyal- kültürel uyum sürecinin başarıyla sonuç verdiğini söylememiz mümkün değildir. Görüşme sonuçları bize birçoğunun artık uyum sağladığını söylemesine karşın, çevresindeki Türklerle hiçbir şekilde iletişim kur(a)mamaktadırlar. Gettolaşma yoğun şekilde görülmektedir. Kendi mahallelerini, ekonomik yapılarını (kendi alış-verişlerini yaptıkları) rant düzenini kolaylıkla kurmaktadır. Dolayısıyla yıllarca ihmal ve istismar edilen toplumsal uyum konusu giderek yabancı düşmanlığına dönüşecek belirtiler taşımaktadır.

Vatandaşlık talepleri ciddi bir şekilde artarken, kamuoyunda da olumsuz anlamda karşı tepkiler yükselmektedir. Ancak geçici koruma altındaki Suriyeliler artık vatandaşlık almalarını bir hak

olarak görmektedirler (Amman & Altındış, 2019). Öncelikle Türkiye'nin bu konuyla ilgili olarak milli bir mutabakata vararak kendi kamuoyunu bilgilendirmelidir. Konunun çözümü ile ilgili olarak belli bir planın yürürlüğe konulması beklentisi hem artmakta hem de uzayan bir hoşnutsuzluğa da sebep olmaktadır. Konunun uluslararası bağlamda önemli bir sorun olmasının yanında yurt içinde yarattığı sorunlar da her geçen gün büyümektedir. Çünkü bir tarafta ölüm korkusu, gelecek korkusu yaşayan, uzunca bir süredir sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda bir düzen kuran Suriyeli göçmenler, bir taraftan uluslararası antlaşmalardan doğan haklarının yanında mülteciliğin insan hakları ile ilgili maddelerini de kullanarak kalıcılıklarının yasal güvencesine de sahip olmaktadır. Öte yandan Türk halkı da Suriyelileri ekonomik sıkıntılarının nedeni olarak görmekte, genel örf ve adetlerine uymayan göçmenlerin ülkelerinden gitmesini isteyen hatta bu konuda örgütlenip kamuoyu oluşturan gruplarla karşı karşıya gelmektedir. Bu hassas noktada, siyasetçilerin bir masada oturup, çözüm önerisi sunması gerekiyor. Özellikle Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı kentlerde, ev fiyatlarının ve kiraların orantısız artışının düzenlenmesi, ekonomik olarak kontrol mekanizmasının çalıştırılması gerekmektedir. Avrupa, işine yarayan nitelikli, yetişmiş göçmenlere kapısını açarken Türkiye'ye de niteliksiz hatta terör bağlantılı grupların göçmen olarak kabul edildiğine ilişkin görüşler her gün yaygınlaşmakta ve ötekileştirmenin nedeni olmaktadır. Türk vatandaşlığının edinimine ilişkin batı standartlarında olan kabul gerekçeleri, örneğin yeterli derecede Türkçe bilme gibi koşullar şeffaf bir şekilde uygulamalı ve kamuoyu ile istatistiki veriler sağlıklı bir şekilde paylaşılmalıdır.

Etik Metin

Bu makalede, araştırma ve yayın etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Amman, M. T., & Altındış, E. (2019). İstanbul'da yaşayan geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin Türk vatandaşlığına ilişkin görüşleri. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(9), 1-20.
- Creswell, J.W. (2023). *Nitel araştırma yöntemleri*. Siyasal Kitabevi.
- Erdoğan, M. M. (2019). *Suriyeliler barometresi: 2019 Suriyelilerle uyum içinde yaşamının çerçevesi*. Orion Kitabevi.
- Gülyaşar, M. (2017). Suriyeliler ve vatandaşlık: Yerel halk ve Suriyeli sığınmacılar çerçevesinde bir değerlendirme. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 680-705.
- Güney, Ü., & Konak, N. (2016). Bolu'da Suriyeli ve Iraklı sığınmacılar vatandaşlık ve kaynak dağılımı temelinde öteki algısı. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 113-133.
- Güngör, M. (2017). Bir kimlik inşası olarak ulus-devlet yurttaşlığı ve yurttaşlık kavramının dönüşümü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 438-464. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.304070>
- Marshall, T. H., & Bottomore, T. (2000). *Yurttaşlık ve toplumsal sınıflar*. Gündoğan Yayınları.
- Miller, S. (2003). Analysis of phenomenological data generated with children as research participants. *Nurse Researcher*, 10(4), 68-82. <https://doi.org/10.7748/nr2003.07.10.4.68.c5908>
- Önür, H. (2021). Vatandaşlık bağlamında Suriyeli sığınmacılar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 362-396.
- PIKTES. (2022). PİKTES projesi. <https://piktes.gov.tr/cms/Home/>
- Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>

- Sertkaya Doğan, Ö., & Özdemir, F. (2021). Mersin'de (Akdeniz, Mezitli, Toroslar, Yenişehir) yaşayan Suriyeliler: Sosyo-kültürel yapı ve entegrasyon süreci. *Coğrafya Dergisi*, (42), 33-47.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2019). *Geçici koruma yönetmeliği*. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma-kanunu-ve-yonetmeliği>
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2015). *Mültecilerin hukuki durumuna ilişkin sözleşme*. <https://www.goc.gov.tr/multecilerin-hukuki-durumuna-iliskin-sozlesme>
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2022). *Göç tarihi*. <https://www.goc.gov.tr/goc-tarihi>
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2022). *Kitlemel akınlar*. <https://www.goc.gov.tr/kitlemel-akinlar>
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2022). *Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler*. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- T.C. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü. (2022). *Türk vatandaşlığının kazanılması*. <https://www.nvi.gov.tr/turk-vatandasliginin-kazanilmasi>
- T.C. Mezitli Kaymakamlığı. (2022). *Ticaret*. <http://www.mezitli.gov.tr/ticaret>
- Tekindal, M., & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir değerlendirme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-182.
- Turner, B. (1993). *Contemporary Problems in the Theory of Citizenship*. Sage Publications.
- Yıldırım, S., İslamoğlu, E., & İyem, C. (2017). Suriyeli sığınmacıların toplumsal kabul ve uyum sürecine ilişkin bir araştırma. *Bilgi*, (35), 107-126
- Yıldız, İ. (2018). *Türkiye'ye uluslararası göçler ve Türkiye'nin göç politikası*. Kırmızı Çatı Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Social Harmony Of Syrians Under Temporary Protection And T.R. The Evaluation Of The Opinions On Citizenship: The Case Of Mersin

Social problems are not only in our country, but also in every part of the world. Although there are many reasons for unexpected social problems, when they exceed your national borders, the search for solutions grows to that extent and its effect is increasing. Societies can explain their routine problems in a traditional way with concepts such as corrupt values in society, unconsciousness, ignorance and lack of education. Solving the problems arising from reasons that have little connection with their own existence, identifying the problems created by new situations, determining causal relationships and taking measures will lead to the deterioration of social, cultural and economic balances, as it brings both a long time and new problems. The subject always changes, but it should not be forgotten that social problems will always continue to exist, no matter where one looks in the world, big or small. New situations will bring new problems, new responsibilities, new tasks and new assignments.

The concept of citizenship has also become one of the most fundamental and problematic concepts in the changing world. International migration has increased due to the basic problems of humanity such as wars, epidemics, economic injustice and human rights violations. Regardless of the reason, it is primarily a humanity problem that human beings have to leave the lands where they grew up and live in other countries. For this reason, while maintaining the right to live in the immigrated countries does not seem to be a problem at first, turning back plans to permanent plans causes difficulties and social problems in the immigrating country. Citizenship is one of these problems. Citizenship primarily refers to the individual's belonging to a certain state. It is a right acquired by birth and distinguishes the individual from the individuals of the other state. In short, we can describe a citizen as being a member of a state. In this sense, it determines and defines the individual's position within national borders as well as internationally. Today, while the "migration phenomenon", which occurs both by itself and due to natural and human-created reasons, is exposed to migration, changes in the citizenship policies of the originating countries are inevitable. Along with immigration, a concept such as dual citizenship has also entered the literature of international law and social life.

In this context, Türkiye has been exposed to national and international migration for many different reasons throughout history. Due to the internal turmoil in Syria that started in March 2011, many Syrian citizens had to take shelter in our country. Turkey has admitted these refugees to the country under temporary protection by applying an "Open Door" policy. Adoption of immigrants, which progressed from war victims to permanence in the first years, has become a social problem that has turned into xenophobia in recent years. Immigrants' reluctance towards social cohesion and discontent with immigrants in Turkish society have been tried to be resolved by the authorities by facilitating naturalization. His situation affected the social cohesion of Syrians living under temporary protection in Mersin and the Turkish Republic. The reason for researching his views on citizenship is also the reason. The study was carried out in the Mezitli district of Mersin, which is one of the provinces most affected by migration. The aim of the study, according to the General Directorate of Migration Management, the number of Syrians under temporary protection is 3.763.652 as of 26.05.2022, while in Mersin this figure is 243.411 as of May 26, 2022, and according to the local administrators of Mersin, this figure has exceeded 500.000.

In this study, adaptation problems of Syrian individuals under temporary protection living in Mezitli district of Mersin province and T.R. It is aimed to determine the opinions about citizenship and the reasons for preferring Turkish citizenship. For this, the Phenomenology method, which is a qualitative research method, was used in the study. Interview form was used in the research and 15 Syrian individuals with common experiences and different demographic characteristics were interviewed. Interview questions were prepared as semi-structured, and at the end of the study, evaluation was made and suggestions were presented.

"International Journal of New Approaches in Social Studies - IJONASS" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).